
Saksnr: 2020/50809-1
Saksbehandlar: Kjersti Sognnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon		04.06.2020

Nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn og omstillingsarbeid i utsette kommunar

Forslag til vedtak:

1. Fylkesrådmannen får fullmakt til å disponere inntil 1 mill kr av dei midlane som er sette av til skissert innsats innan nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn, jf midlar avsett av Sogn og Fjordane fylkeskommune som no står på fond til dette føremålet.
2. Fylkesrådmannen får fullmakt til å disponere inntil 1,5 mill kr til omstillingsarbeid i utsette kommunar, jf midlar avsett til lokalsamfunnsutvikling og næringsutvikling i distrikta i vedteke budsjett for 2020.
3. Fylkesrådmannen får fullmakt til å disponere inntil 0,7 mill kr til innsats for eit kriseråka reiseliv, jf midlar avsett til lokalsamfunnsutvikling og næringsutvikling i distrikta i vedteke budsjett for 2020.

Samandrag

Vi gjer her greie for ein innsats innan nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn, sett i samanheng med omstillingsarbeid i utsette kommunar. Gjennom denne saka ber vi om administrativ fullmakt til å disponere midlar til desse føremåla. Og vi ber om fullmakt til å disponere midlar som om naudsynt kan nyttast til innsats for eit kriseråka reiseliv. Hovudutvalet vert helde orientert om arbeidet.

Bård Sandal
fylkesdirektør

Endre Høgalmen
seksjonssjef naturressurs, landbruk
og reiseliv

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Hovudutval for næring gjorde følgjande vedtak 14.mai:

«Hovudutvalet legg til grunn at det vert arbeidt vidare med å forme innsatsen innan nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn - og at dette arbeidet vert sett i samanheng med det venta omstillingsarbeidet i utsette kommunar.»

Noko av tenkinga bak den skisserte innsatsen kring nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn har vi med oss frå gamle Sogn og Fjordane, der dåværande hovudutval for næring og kultur la grunnlaget for ein innsats ved å peike på ei slik satsing og setje av midlar. Innsatsen er også nedfelt i det budsjettet for 2020 som fylkestinget i Vestland har vedteke. Vi ber no om fullmakt til å nytte deler av dei midlane som vart sett av i Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Den skisserte innsatsen femnar om ei heilskapleg satsing som grip inn i mange område. For å syne heilskapen har vi også gjort greie for eit konsept for smarte kommunar, som i så fall vert ein del av den samla innsatsen for nærings- og samfunnsutvikling. Og vi gjer greie for arbeidet med omstillingsarbeid i utsette kommunar. Det kan bli aktuelt å setje i gong omstillingsarbeid i utsette kommunar før vi er med i eit nasjonalt program frå 2021. Vi ber derfor om fullmakt til å disponere midlar til førebuing og igongsetjing av omstillingsarbeid.

Det er som kjent ein krevande situasjon innan reiselivet. Som ein del av denne saka ber vi også om administrativ fullmakt til å disponere inntil kr 700 000 til innsats for eit kriseråka reiseliv.

Saksopplysningar

Nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn

I vedteke budsjett for 2020 går det under naturressurs, landbruk og reiseliv fram at vi skal arbeide med lokalsamfunnsutvikling og næringsutvikling i distrikta, som skal styrke lokalsamfunna sin attraktivitet. Dette skal skje i kombinasjon med andre virkemiddel som fylkeskommunen har til rådvelde, mellom anna innsats innan naturbaserte næringar som landbruk, reiseliv og marin sektor. Og i følgje budsjettdokumentet skal ein også sjå denne innsatsen inn mot ev arbeid med kommunar som har særlege utfordringar. I kjølvatnet av korona-pandemien er det i ferd med å peike seg ut kommunar som kan få omstillingsbehov. Dette gjeld m.a. reiselivskommunar og kommunar som er tunge på offshore leverandørindustri. Fylkeskommunen har førebels meldt eit behov for omstillingsmidlar i storleiksorden 20-30 mill kr, inn mot statsbudsjett 2021 og eit program for omstilling i utsette kommunar. Dette arbeidet må sjåast i samanheng med den ovannemnde innsatsen.

Det nemnde innsatsen vil hovudsakleg femne om nærings- og samfunnsutvikling, der vi ser samla på den innsatsen som kan utvikle distrikt og lokalsamfunn. Vi nemner her arbeid innan naturbaserte næringar som m.a. landbruk, marin sektor og reiseliv. I tillegg til arbeid med tilrettelegging for næringsverksemd og næringsmiljø i distrikta snakkar vi om lokalsamfunnsutvikling. Og om god bruk av moderne teknologi, som m.a. fremmar både samhandling, erfaringsutveksling, innovasjon og berekraft. Når det gjeld lokalsamfunnsutvikling har vi utvida programmet LivOGLyst, og det er no opna for å vere med frå heile Vestland. Vi arbeider med å forme den nemnde innsatsen, og få sett den i samanheng med ein venta omstillingsinnsatsen i utsette kommunar.

Den innsatsen som no vert forma tek utgangspunkt i oppgåver innan m.a. arbeid med reiseliv, marint, landbruk, lokalsamfunnsutvikling, næringsutvikling i distrikt og omstillingsarbeid i utsette kommunar. Og dette kopla mot arbeid med god bruk av moderne teknologi, jf tenking rundt smarte bygder/kommunar - og god digital infrastruktur. Og vi nemner m.a. god kommunal planlegging, erfaringsutveksling, tiltak for å fremme attraktivitet, stadutvikling mm. Denne tenkinga er på eit tidlegare tidspunkt lufta for fleire aktørar, med positive tilbakemeldingar.

Hovudutval for næring gjorde følgjande vedtak 14.mai:

«Hovudutvalet legg til grunn at det vert arbeidt vidare med å forme innsatsen innan nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn - og at dette arbeidet vert sett i samanheng med det venta omstillingsarbeidet i utsette kommunar.»

Hovudutval for næring og kultur i Sogn og Fjordane peika ut retninga for ein innsats innan nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn, og sette av 2,1 mill kr til denne innsatsen. Vi syner i den samanheng til hovudutvalet sine vedtak i sakene 56/19 og 58/19. Desse midlane står no på fond. Vi ber om administrativ fullmakt til å nytte inntil 1 mill kr av dei avsette midlane til den nemnde innsatsen. Hovudutvalet vert heldne orientert om arbeidet.

Vi arbeider no vidare med å forme den nemnde innsatsen med nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn - sett i samheng med omstillingsarbeid i utsette kommunar og område.

Omstillingsarbeid i utsette kommunar og område - under programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk

I kjølvatnet av korona-pandemien og lågare oljeinvesteringar er det venta at ein god del kommunar og område vert varig råka. Fylkeskommunen har derfor bede om statlege midlar til omstilling i kommunar og utsette område. Dette inn mot statsbudsjettet for 2021 og eit nasjonalt omstillingsprogram som ligg under den distriktpolitiske satsinga. Det er i første omgang bedd om 20-30 mill kr, og det vert m.a. synt til dei store utfordringane innan reiseliv og offshore leverandørindustri. Kommunal- og moderniseringsdepartementet forventar ei regional medfinansiering. Vi planlegg følgjeleg korleis vi skal vere med å delfinansiere dette arbeidet. I særleg utsette kommunar kan vi også vurdere om ein må setje i gong eit omstillingsarbeid i løpet av 2020, før ein vert med i det nasjonale omstillingsprogrammet. Vi følgjer med på utsette kommunar, og vurderer innsatsen. Og vi prøver å kartlegge kva som kan vere det meir langsiktige omstillingsbehovet i utsette kommunar og område, også med tanke på å oppdatere KMD om behovet for omstillingsinnsats.

Vi skal no supplere det brevet som vi sende til Kommunal- og moderniseringsdepartementet 20.april, slik at departementet har eit oppdatert grunnlag for innmelding av omstillingsbehov i samband med statsbudsjettet for 2021.

Det kan som nemnt bli aktuelt å setje i gong omstillingsarbeid i utsette kommunar før vi er med i eit nasjonalt program frå 2021. Fylkesdirektøren ber derfor om fullmakt til å disponere midlar til førebuing og igongsetjing av omstillingsarbeid i utsette kommunar og område. Dette også sett i lys av at det er ei stund til hovudutvalet sitt møte 16.september. Vi ber om ei fullmakt på inntil 1,5 mill kr, jf midlar avsett til lokalsamfunnsutvikling og næringsutvikling i distrikta i vedteke budsjett for 2020. Hovudutvalet vert helde orientert om arbeidet.

Arbeid med smarte bygder og kommunar - vurdere tilknytning til nasjonalt nettverk for smarte kommunar - ei orientering

Det er etablert eit smartbysamarbeid og eit vegkart for smarte og berekraftige byar og lokalsamfunn. Aktuelt no er å etablere eit nasjonalt nettverk for smarte distriktskommunar med styre og sekretariat. Ideen er å etablere samarbeidet i juni 2020. Spørsmålet er om Vestland fylkeskommune vil engasjere seg i eit arbeid for å utvikle eit slikt samarbeid og om vi ønskjer å delta i styrearbeid. Nordic Edge som har status både som smartbyklynge og sekretariat for arbeidet med smarte byar har vore interesserte i å bygge opp eit nettverk «smarte distriktskommunar» saman med nasjonale og fylkeskommunale aktørar. Dette også i samarbeid med Doga (Design og arkitektur Norge). Dei ønskjer å ta initiativ saman med fylkeskommunane Vestland, Rogaland og Nordland. Det føregår også ein dialog mellom Nordic Edge og det nystarta Inviro på Nordfjordeid om å tilby sekretariatsoppgåver for eit nettverk smarte distriktskommunar i nær kopling til smartbynettverket. Sogn og Fjordane fylkeskommune har engasjert seg i utvikling av Inviro; eit innovasjonsnettverk der den vidaregåande skulen på Nordfjordeid også deltek. Det skisserte arbeidet er under utforming. Detaljar rundt både sekretariatsfunksjon og styring er på forslags-stadiet. Motoren i arbeidet no er Nordic Edge og Doga. Dette er ein smart distriktskommune: «Smarte byer og lokalsamfunn setter innbyggerne i sentrum, og tar i bruk ny teknologi, innovative metoder, samarbeid og samskaping for å bli mer bærekraftige, attraktive, produktive og tilpassingsdyktige».

Mykje av innhaldet kan vi kjenne att frå tidlegare utviklingsarbeid. Det nye er farten i endringane som skjer pga globalisering og teknologiutvikling og at både velferdssamfunnet og miljøutfordringane krev nye løysingar. I Norge har det vore lagt vekt på at innbyggjarar saman med kommunen presenterer trong for nye løysingar og at entreprenørar vert trekte aktivt med for å finne løysingar. Arbeidet i kommunane er heilt sentralt. I tillegg vil ulike statlege aktørar, store teknologibedrifter, entreprenørielle miljø og forskingsmiljø kunne medverke med idear som dei ønskjer å få prøvd ut. Utkastet inneheld klar prioritering av store samfunnsutfordringar. Desse finn vi innan miljø , klima, folkehelse, utanforskap og å halde oppe velferdsnivået vi er vane med.

Vi drøftar no om fylkeskommunen bør vere med i det nemnde nettverket for smarte distriktskommunar, og korleis dette arbeidet kan passe inn i den samla innsatsen med nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn. Når vi har vurdert dette nærmare og sett meir på dei økonomiske forpliktelsane og finansieringa kjem vi tilbake til hovudutvalet.

Innsats for eit kriseråka reiseliv

Fylkeskommunen har vore med å legge til rette for at destinasjonsselskapa skal fungere i ei krisetid, gjennom tildeling av 8,5 mill kr. Hovudutvalet har sett av ½ mill kr til marknadsinnsats, og vi drøftar no ein samla marknadsinnsats saman med Fjord Norge og destinasjonsselskapa. I fall det skulle vere behov for ytterlegare innsats for reiselivet ber vi om fullmakt på 0,7 mill kr, jf midlar avsett til lokalsamfunnsutvikling og næringsutvikling i distrikta i vedteke budsjett for 2020.

Vedtakskompetanse

Hovudutvalet for næring har vedtakskompetanse.

Vurderingar og verknader

Økonomi: hovudutval for næring har råderett over dei aktuelle midlane

Klima: ein vellukka innsats inneber positive verknader for klima

Folkehelse: ein vellukka innsats inneber positive verknader for folkehelsa

Regional planstrategi: den skisserte innsatsen høver godt inn i tenkinga i regional planstrategi

Konklusjon

Fylkesdirektøren ber gjennom denne saka om administrativ fullmakt til å følgje opp arbeid og disponere midlar innan omstillingsarbeid i utsette kommunar og område, eit kriseråka reiseliv og nærings- og samfunnsutvikling i bygder og lokalsamfunn.